Dropa György

# *A remény hat napja*

Kuba nem késlekedett, már Trump beiktatását követő első napon üzente: le fogja győzni az imperialista offenzívát.

Ez azt jelenti, hogy nem hátrál meg. Hat napig élt a remény, hiszen a Biden-kormányzat levette a terrorizmust támogató országok listájáról Kubát. Hat napig fénylett a reménysugár. Pedig a kubai forradalomtól nem kellene ennyire félni, van, lenne mit megbeszélni a két ország között, lenne mit beindítani, hiszen megérkeztünk a huszonegyedik századba. A távolság a két ország között mindössze 96 mérföld, ez kevesebb mintha Budapestről Pozsonyba szeretnénk eljutni. Ennél is érdekesebb, mennyire összefonódott a két ország történelme. No nem úgy, mint, mondjuk, Ausztria és Magyarország történelme, amolyan se veled, se nélküled módon. Pedig ebből is lehetne tanulni, mert legalább a futballmérkőzések közönsége a két ország történelmét már jó ideje a sógorok közötti csatának minősíti.

Visszatérve a melegséget és biztos pontot nyújtó kályhához, visszakanyarodok az amerikai polgárháborúhoz, mert sokan mondják, hogy a hatalmas USA abban különbözik a többi országtól, hogy népe egyáltalán nem élt át forradalmat. Pedig a polgárháborúnak nevezett öldöklés, közel egymillió halottal, különösen, ha nem feledkezünk meg a végeredményről, forradalom volt a javából, ahol nemcsak a jók győztek, hanem ott teremtődött meg sikerük alapja. Az északiak négy évig tartó véres küzdelemben (1861. április 12 – 1865. április 9.) győztek, ami nemcsak a rabszolgaság eltörlését hozta, hanem a rekonstrukciót, a demokrácia modernizációját, alapjainak újkori értelmezését is. Törvényeik hatottak a világra, befolyásoltak forradalmakat is, de nem terjedtek túl területükön.

A magát újonnan megalapító állam már maga vívta meg csatáit az 1898-as spanyol–amerikai háborúban. Ez akkor Kuba megszállását is jelentette. Kuba 1902-től független, de négy év múlva újra amerikai csapatok szállták meg az országot. Kiűzik őket, majd visszajönnek, de a helyzet nem konszolidálódott, újabb megszállások következtek, elcsalt választások, nyomor és a kiváltságosok hihetetlen vagyonosodása jellemzik a korszakot. Az amerikai kontinens állampolgárai nagyon figyelték és irigyelték a kubaiakat. Kubában egymást követték a sikertelen lázadások. A kubaiak voltak azok, akik sosem adták fel. Így Amerika módszert váltott, a fegyverek helyett megjelent az amerikai nagytőke, és szövetsé-

get kötött a diktátorokkal. Nem sokkal később jött az elcsalt hatalommal szintén összejátszó maffia is. Legismertebb alakja a New York-i maffiát megszervező szicíliai Lucky Luciano volt. A második világháborúban kapcsolatait felhasználták a szicíliai partraszálláshoz is, de a börtönből úgy engedték ki, hogy az USA-ból kiutasították. Így jutott el Kubába, a szerelem és a forradalmak földjére.

Fidel Castro forradalmi győzelme sem 59 január elsején kezdődött, amikor elűzték Fulgencio Batista diktátort Havannából, mert Castro több mint öt évvel korábban, 1953-ban a Santiago de Kuba-i Moncada laktanya megtámadása után vált széles körben ismertté. A laktanya ellen ő vezette a harcot, akkor még sikertelenül. Két év börtönre ítélték, társai többségét kivégezték, de két év múlva kegyelmet kapott, Mexikóba ment, ahol megszervezte a korrupt, de az Egyesült Államok támogatását élvező Batista elleni felkelést. Ezúttal nyert. Az egész világon, így az USA-ban is ismertté és népszerűvé vált. Az amerikai elnök, Dwight D. Eisenhower nem avatkozott azonnal Kuba belügyeibe. Kuba forradalma sikeresnek látszott, és arra buzdította Latin-Amerika népeit, hogy ők is vívják meg saját, felszabadító forradalmaikat.

A forradalmat nem támogató kubaiak nagy számban elhagyták a szigetet, és a visszatérés reményében legtöbben a közeli Floridában, Miamiban kerestek otthont, ahol a klíma is hasonlít a havannaira. Őket hívja a kubai köznyelv pondróknak, akik a szarkasztikus zsargon szerint, dollárjaikat hasznosan költve, hernyóból pillangókként tértek vissza. Erről később szólok, mert a floridai kubaiak az Egyesült Államokon belül is jelentős politikai hatalomra tettek szert. Külön kiemelve Marko Rubiot, az Egyesült Államok új külügyminiszterét.

Visszatérve a forradalom utáni időkre az USA más országok területén − Nicaraguában, Puerto Ricóban és Guatemalában − a CIA által oktatott kubai disszidenseket képezett ki, amerikai felszereléssel. Negyven repülőgéppel, köztük bombázókkal, könnyű harckocsikkal, hajókkal és más hadi felszerelésekkel, partraszállást terveztek, hogy megdöntsék a kubai kormányt. A feketeleves már az új elnöknek, John Fritzgerald Kennedynek jutott, mert nemcsak a CIA kiképzése mondott csődöt, hanem a helyzetfelmérése is. Azt képzelték, hogy a lakosság a partraszállókat fogja segíteni, de alaposan tévedtek, mert a népszerű és karizmatikus Castrót támogatták.

Természetesen nem szabad elhallgatni a szovjet titkosszolgálat szerepét sem, amely pontosabb információkat adott Castróéknak. Így ők nemcsak a hadsereget, hanem a lakosságot is mozgósították. Az eredmény az lett, hogy alig több mint mind két nap alatt az inváziós csapatot

a tengerbe szorították. 1961-et írunk. A kubaiak elfognak ezerkétszáz harcost; ez csak a kezdet. Így nem csoda, hogy mindkét oldal álláspontja bekeményedett.

Az amerikaiak dühöngtek, és még a proxy háborúban sem viselték el a vereséget. A kubaiak pedig büszkék voltak a győzelemre, valamint arra, hogy egy világhatalom, bár tízezer kilométerre, de melléjük állt. Kuba és a Szovjetunió barátsága megszilárdult. A Szovjetunió ki akarta használni megszerzett pozícióit, és a távoli Kuba védelmében rakétákat akart telepíteni a szigetre. Erre már a CIA is felébredt, és beindult a kubai rakétaválság két hete, amely majdnem atomháborút provokált. A hidegháború csúcspontja Hruscsov és Kennedy sakkjátszmája volt. A világ ráeszmélt arra, hogy a béke, legalábbis a nukleáris béke mindennél többet ér.

Közben forrong a világ, például 1964-ben kitör a zanzibári forradalom, a fekete-afrikai többség megbuktatta az uralkodó szultánt, Jevgenyij Jevtusenko megírja, Én szólok: Kuba! című versét, afrikai országok egymás után rúgták le magukról a gyarmatosító hatalmak igáját. A Fidel Castro nevével jelzett korszakban, a hatvanas években internacionalista külpolitikáját vállalja fel Kuba. Humanitárius és katonai támogatást nyújtottak főleg afrikai gyarmati függésben tartott országoknak és mozgalmaknak. Tanácsadóik segítik győzelemre az MPLA harcosait MFLA harcosaival szemben kiket az apartheid Dél-Afrika de fegyvereikkel az USA is támogat. De ott voltak nemcsak Angolában, hanem Mozambikban, Bissau-Giuneában, és Etiópiában is. Segítettek az algériai Nemzeti Felszabadítási Frontnak (FLN) és fegyveres erejének, a Nemzeti Felszabadító Hadseregnek (ALN), majd a Franciaországtól függetlenné vált Algériának. A hetvenes években pedig az amerikai kontinensen Nicaraguának és Grenadának is. Igen. Így volt ez a múltban. De elmúlt már annyi idő, hogy feltegyük a kérdést, akkor és ott a terrorizmust támogatták vagy népek függetlenségi harcait?

Kubában mindeközben folyamatosan forradalom zajlott. 1959-ben elkezdték államosítani a nagyüzemeket, a nagy fölterületeket szétosztották. Elkezdték a földosztást, a földreformot. Ekkor a föld háromnegyede külföldi, főleg amerikai tulajdonban volt. Az ezer hektárnál nagyobb földeket államosították, a Castro család földjeit is. Ezt a korábbi földtulajdonosok, természetesen nem vették jónéven. Lehetett átkokat szórni a végrehajtó kubaiak fejére, de Amerikában is sokan szimpátiával fogadták a változásokat. Igaz, érhető a nagy latifundiumok birtokosainak rosszallása is. Kuba új urai szerint az effajta tulajdonlásban találja meg az emberiség a szociálisan fejlett, demokratikus társadalmat. A folyamat

része volt az is, hogy sokakat, főleg jómódú ellenszegülőket, kiutasítottak Kubából, sokan meg önszántukból kivándorolva, mások menekülve hagyták az országot.

Ennek a korszaknak a végén a Szovjetunió feloszlott, és a kelet-európai szocialista országok áttértek a kapitalizmusra. A kapitalista világhatalmak és Kuba között a béke ekkor csak látszólagos volt. 1989−1990-et írunk. A volt szocialista országok úgy gondolták, megcsinálták szerencséjüket, míg Kuba, megtapasztalván a múltat, változatlanul hitt sikereiben. Modellértűnek gondolták forradalmukat. Úgy vélték, a fiatalok között népszerű, nyugtalan forradalmár, Che Guevara trikói nem véletlenül kaphatók a világ üdülőhelyein. Kuba népszerű, színvonalas és ingyenes reformokat vezetett be az oktatásban, az egészségügyben, a nőpolitikában, a sportban, és még oly sok helyen, miközben az USA médiaipara, a politikához igazodva, sikeresen olvasztotta Kuba népszerűségét.

Ennek alátámasztására terjesztette ki, egyre átfogóbb, Kuba-ellenes embargóját Donald Trump. Azzal, hogy megalkották a **terrorizmus támogatását tiltó** – benne országokat felsoroló törvényt −, ebben a törvényben az újdonság az, hogy nemcsak Kubát büntetik, hanem a Kubával kereskedő országokat, cégeket is. Minden céget, amerikaiakat, franciákat, a szövetséges országok meghatározó cégeit is. Sikerült megváltoztatniuk ezen szavaknak, fogalmaknak értelmét, és tartalmát is. Sőt az USA új pozíciójában már nem is szégyelli magát. Ezt bizonyítják az évenkénti szavazások az ENSZ-ben, amikor az ENSZ összes tagországa arra szavaz, hogy töröljék el a Kubát sújtó embargókat. Kuba 1992 óta minden esztendőben beterjeszti szavazási kérvényét az ENSZ Közgyűlésében, s minden alkalommal meg is szavazzák, de a döntés Washingtonra nem kötelező. Két ország, az USA és Izrael adja le voksát az embargó megtartása mellett, illetve az utolsó évben Ukrajna tartózkodott. A többi ország az embargó ellen szavaz. Az USA európai szövetségesei, a NATO tagországai, köztük Magyarország is.

Az Obama-kormány 2015-ben, azt követően, hogy Obama Nelson Mandela temetésén egy stadionban kezet fogott Raul Castróval, levette Kubát a terrorizmust támogató államok lajstromáról, ám Trump első elnöksége alatt Havanna és Washington kapcsolatai újból elmérgesedtek. Az indok az volt, hogy Kuba állítólag hanghullámokkal elkövetett támadásokat indított Havannába akkreditált diplomatái ellen, ezért az USA eltörölte a gazdasági embargó korábban elfogadott lazításait. A legutóbbi amerikai szankciók például jelentősen korlátozzák az utazásokat

és a pénzátutalásokat. Ez jelentős forráskiesés azon kubaiak számára, akiknek hozzátartozói az Egyesült Államokban élnek.

Hadd fussak még egy kört a terrorizmust támogató országok megítéléséről. Ide tartozik Irán, Irak és Jemen, Szíria és Észak-Korea. Szudán nemrég lekerült a lajstromról, miután megkezdte kapcsolatai rendezését Izraellel. Nem kell tehát különösebb politikai vagy történelmi éleslátás ahhoz, hogy Kuba politikája jelentősen eltér a lista többi, terrorizmust támogató országétól. Akit tehát őszintén aggaszt a terrorizmus támogatása, nem Kuba miatt kezd el aggódni. Kuba eredetileg 1982-ben került a lajstromra, mert menedéket nyújtott a Kolumbiai Forradalmi Fegyveres Erők (FARC) nevű egykori gerillaszervezet és a Baszk Haza és Szabadság (ETA) szeparatista szervezet tagjainak. Itt viszont azt felejti el az Egyesült Államok, hogy a FARC-cal és az ETA-val kötött megállapodások nélkül, ezen szervezetekkel nem lehetett volna Kuba mellőzésével békét kötni, és menedékük a megállapodások része volt.

Fontosnak tartom azt is, hogy a forradalmi gondolatok terjedése ritkán megvalósítható erőszak nélkül, és a töretlen lelkesedés gyakran nem vezet eredményre, mert a bármi áron elért eredmény mechanizmusa gyakran kontraproduktív. Ha például egy szabadságáért küzdő mozgalom, amely csak úgy tud életben maradni, ha az őserdőbe menekül, de hogy pénzhez jusson túszokat ejt, akiket ketrecekben tart, értük váságdíjat szed, ugyanúgy lehet népszerűtlen, mint az a nagyhatalom, amely megtámad egy országot, mert nézeteivel nem ért egyet.

Végül arról, hogy az Egyesül Államok külpolitikáját gyakran befolyásolja belpolitikája. Írtam már arról, hogy Florida milyen közel esik Kubához és a kubai menekültek többsége ott telepedett le, ezért külön kell szólnom Floridáról. Az USA elnökét formálisan, 538 tagú elektori kollégium választja meg. Hogy el lehessen dönteni, melyik párt delegálja jelöltjeit a kollégiumba, meg kell nyerni az adott állam választását. E tekintetben Florida − Kalifornia és Texas után − az USA legtöbb elektori szavazattal rendelkező állama. Nekik harminc elektoruk van, és ha nyernek, mind a harminc szavazat az általuk preferált elnököt támogatja. Az elnökválasztás véghajráját a billegő államok szavazatainak összeszámolása jellemzi. Florida kifejezetten ilyen billegő állam. Ott olyan szoros szokott lenni az eredmény, hogy néha a szavazatokat is újraszámolják. Az állam sajátossága, hogy például a hatmilliós Miamiban a lakosság 70 százaléka spanyol ajkú.

A korábbi floridai szenátor, Marco Rubio, Trump elnök biztos erős embere. A politikában fiatal, 53 éves. Ma a Miamiban született Rubio tölti be a Trump-kormányban a külügyminiszteri posztot (Secretary of

State, 2025. január 20.). Rubio anyja, apja Kubában született, és 1956-ban, a Batista-diktatúra alatt hagyták el az országot. Miamiban telepedtek le. Las Vegasba költöztek, Rubio apja bárpultos, édesanyja házvezetői állást kapott. Fiuk, Rubio, 1985-ben költözött vissza Floridába, ahol konzervatív populista politikussá vált. Az állam egyetemein szerzett jogi diplomát. Floridai politikusként egyik vezetője volt a radikálisan jobboldali Tea Party mozgalomnak, ellenezte a fegyverhasználat korlátozását, (gun control) a betegvédelmi és a megfizethető egészségügyet előíró törvényt (PPACA), ellenezte az azonos neműek házasságát (same-sex marriage ), a klímaváltozási korlátozásokat (climate-change curbs), valamint más demokrata párti próbálkozásokat. Rubio azonban szakított pártja számos tagjával, amikor olyan bevándorlási törvényt segített kidolgozni (2013), amely bizonyos feltételek teljesülése esetén utat kínált az állampolgársághoz azoknak, akik illegálisan tartózkodnak az Egyesült Államokban. A törekvés amúgy kudarcot vallott. A külkapcsolatokban jellemzően az intervenciós politika mellett érvelt, és ellenezte a Kubával való kapcsolatok normalizálására irányuló erőfeszítéseket.

E rövidke írásban nem lehet értelmeznem az Egyesült Államok felelősségét a vietnami, afganisztáni és annyi más háborúban, amikben több mint megkérdőjelezhető volt a szerepük. Kuba viszont legalább ötven éve megtapasztalta, hogy nem vállalhatja fel a világ összes igazságtalanságának képviseletét, és még Fidel Castro közreműködésével változtatott politikai irányvonalán.

Kuba kilátásai, a hat reményteli nap kivételével, tulajdonképpen nem változtak. Azt lehet prognosztizálni, hogy a Trump-féle Amerikai Egyesült Államok hatalmi túlsúlyával ezután is mindent el fog követni, hogy ha Kuba népét sem politikai eszközei, sem a − fegyverekkel támogatott − proxy megszállás nem tudta rávenni a megadásra, akkor a jövőben is gazdasági eszközökkel próbálja majd kikényszeríteni azt, ami eddig nem sikerült. Kérdés persze, mindebből mennyi előnye és hátránya származik a csökkenő tekintélyű világhatalomnak.